

Aktywności i doświadczenia Polaków w 2017 roku

Znak jakości przyznany CBOS przez
Organizację Firm Badania Opinii i Rynku 10 stycznia 2018 roku

Fundacja Centrum Badania Opinii Społecznej
ul. Świętojerska 5/7, 00-236 Warszawa
e-mail: sekretariat@cbos.pl; info@cbos.pl
<http://www.cbos.pl>
(48 22) 629 35 69

Aktywności i doświadczenia Polaków w 2017 roku

Czy w minionym roku:	Tak				Nie	Różnica odpowiedzi twierdzących w porównaniu z rokiem 2016
	Ogółem	wiele razy	kilka razy	tylko raz		
	w procentach					
– urządził(a) Pan(i) przyjęcie dla grona przyjaciół, znajomych	74	14	50	10	26	+3
– korzystał(a) Pan(i) z internetu w celach niezwiązanych z pracą zawodową	71	65	6	0	29	+1
– przekazał(a) Pan(i) pieniądze na cele dobroczynne	71	5	46	20	29	+7
– był(a) Pan(i) z rodziną lub przyjaciółmi w restauracji	71	19	45	7	29	+6
– przeczytał(a) Pan(i) książkę dla przyjemności	64	26	29	9	36	+2
– przekazał(a) Pan(i) rzeczy, np. ubrania, książki na cele dobroczynne	62	7	45	10	38	+3
– kupił(a) Pan(i) coś atrakcyjnego, nieplanowanego	57	10	31	16	43	+2
– wyjeżdżał(a) Pan(i) na wypoczynek	50	2	21	27	50	+3
– był(a) Pan(i) w kinie	49	11	27	11	51	+2
– grał(a) Pan(i) w gry liczbowe Totalizatora Sportowego (np. w Lotto)	45	11	29	5	55	+1
– był(a) Pan(i) na imprezie sportowej	41	7	25	9	59	+3
– był(a) Pan(i) na koncercie	41	4	22	15	59	+2
– był(a) Pan(i) na wystawie, w galerii, w muzeum	33	3	18	12	67	+2
– był(a) Pan(i) za granicą	31	3	13	15	69	+1
– przeznaczył(a) Pan(i) własną pracę, usługi na cele dobroczynne	25	4	15	6	75	+5
– był(a) Pan(i) w teatrze	22	2	10	10	78	+3
– zaciągnął(ęła) Pan(i) kredyt lub pożyczkę w banku lub innej instytucji finansowej	17	1	2	14	83	0
– pożyczył(a) Pan(i) pieniądze od znajomych	13	2	8	3	87	-1
– pracował(a) Pan(i) jako wolontariusz(ka)	8	1	5	2	92	+2
– uczestniczył(a) Pan(i) w strajku lub demonstracji	7	0	3	4	93	+1
– pracował(a) Pan(i) za granicą	5	1	2	2	95	0

Pominięto odmowy odpowiedzi występujące w niektórych kategoriach

Badanie „Aktualne problemy i wydarzenia” (332) przeprowadzono metodą wywiadów bezpośrednich (face-to-face) wspomaganych komputerowo (CAPI) w dniach 9–17 stycznia 2018 roku na liczącej 951 osób reprezentatywnej próbie losowej dorosłych mieszkańców Polski.

CBOS regularnie pyta badanych o to, co wydarzyło się w ich życiu w danym roku. Dzięki temu, że informacje te zbieramy od lat – niektóre nawet od lat 80. – możemy prześledzić, w jaki sposób zmieniają się codzienne aktywności i doświadczenia Polaków.

UCZESTNICTWO W KULTURZE

W roku 2017 skala uczestnictwa Polaków w kulturze była nieco większa niż rok wcześniej¹. Blisko połowa badanych (49%, o 2 punkty procentowe więcej niż w 2016) była w zeszłym roku w kinie, z czego niemal dwie piąte (38%) – więcej niż raz. W porównaniu do roku 2016 także nieco więcej osób było na koncercie (41%, wzrost o 2 punkty), na wystawie (33%, wzrost o 2 punkty), w muzeum lub galerii (33%, wzrost o 2 punkty) oraz w teatrze (22%, wzrost o 3 punkty). W przypadku koncertów i wystaw możemy mówić o rekordowej popularności na przestrzeni ostatnich siedmiu lat, a jeśli chodzi o kino i teatr – o jednej z największych w ciągu trzydziestu lat.

TABELA 1

Sytuacje, w których badani przynajmniej raz uczestniczyli w danym roku	Odsetki wskazań dotyczących roku																											
	'87	'88	'89	'93	'94	'95	'96	'97	'98	'99	'00	'01	'02	'03	'04	'05	'06	'07	'08	'09	'10	'11	'12	'13	'14	'15	'16	'17
Pójście do kina	41	42	25	16	17	20	22	25	25	33	26	34	33	29	33	31	33	39	39	38	39	44	43	47	45	49	47	49
Pójście na koncert	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	34	37	37	37	40	39	41
Pójście na wystawę, do galerii, muzeum	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	26	31	28	27	32	31	33
Pójście do teatru	13	18	13	8	10	11	13	14	11	12	12	11	10	12	13	15	13	15	18	15	15	18	19	20	19	22	19	22

Podejmowanie aktywności kulturalnych w dużym stopniu zależy od wieku, wykształcenia i sytuacji materialnej badanych, a także od miejsca zamieszkania. Na tle pozostałych wyróżniają się pod tym względem osoby młode oraz lepiej wykształcone. Na chodzenie do kina, teatru, na wystawy czy koncerty wpływa również dostępność tego typu miejsc w wymiarze ekonomicznym i geograficznym, dlatego częściej niż przeciętnie robią to respondenci zamożniejsi, mieszkający w większych miastach, a rzadziej – źle sytuowani i mieszkańcy wsi. Można również zauważyć, że uczestnictwo w tych obszarach kultury częściej deklarują kobiety niż mężczyźni.

¹ Badanie „Aktualne problemy i wydarzenia” (332) przeprowadzono metodą wywiadów bezpośrednich (face-to-face) wspomaganym komputerowo (CAPI) w dniach 9–17 stycznia 2018 roku na liczącej 951 osób reprezentatywnej próbie losowej dorosłych mieszkańców Polski.

CZAS WOLNY

W roku 2017 z internetu w celach niezwiązanych z pracą zawodową korzystało – podobnie jak rok wcześniej – siedmiu na dziesięciu dorosłych (71%). Obecność online jest ściśle związana z wiekiem, a także w pewnym stopniu z wykształceniem respondentów.

Niemal dwie trzecie dorosłych (64%) przeczytało w 2017 roku książkę dla przyjemności, w tym ponad połowa (55%) więcej niż jedną. Wprawdzie w stosunku do roku 2016 czytelnictwo wzrosło jedynie minimalnie (o 2 punkty procentowe), jednak jego skala jest obecnie największa od 1989 roku. Do grona czytających książki zauważalnie częściej zaliczają się kobiety niż mężczyźni, a także częściej niż przeciętnie badani mający wykształcenie wyższe lub średnie oraz mieszkańcy dużych miast.

Nieco więcej Polaków niż w roku 2016 (41%, wzrost o 3 punkty) było na imprezie sportowej. Zainteresowanie widowiskami tego typu jest największe w ostatnich trzydziestu latach. Zauważalnie częściej przejawiają je mężczyźni niż kobiety, a także w większym stopniu respondenci młodszy i lepiej wykształceni.

Od poprzedniego pomiaru zwiększył się odsetek badanych wyjeżdżających na wypoczynek – jest on obecnie najwyższy z dotychczas (czyli od 2006 roku) zarejestrowanych. Na wypoczynek w ubiegłym roku wyjeżdżał co drugo Polak (50%), z czego niemal co czwarty (23%) przynajmniej dwa razy. W znacznej większości nie wyjeżdżali najstarsi respondenci, najslabiej wykształceni, uzyskujący najniższe dochody *per capita* i niezadowoleni z własnej sytuacji materialnej.

TABELA 2

Sytuacje, w których badani przynajmniej raz uczestniczyli w danym roku	Odsetki wskazań dotyczących roku																											
	'87	'88	'89	'93	'94	'95	'96	'97	'98	'99	'00	'01	'02	'03	'04	'05	'06	'07	'08	'09	'10	'11	'12	'13	'14	'15	'16	'17
Przeczytanie książki dla przyjemności	-	64	60	57	58	54	63	59	59	59	54	57	54	57	57	56	58	58	55	54	58	57	59	59	60	63	62	64
Korzystanie z internetu w celach pozazawodowych	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	35	40	52	52	54	55	63	63	67	66	70	71
Pójście na imprezę sportową	26	26	23	23	24	27	30	27	26	30	25	30	32	33	35	35	38	37	37	32	38	35	39	40	39	36	38	41
Wyjazd na wypoczynek*	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	31	33	38	35	39	38	37	38	44	42	47	50

* Przed 2016 rokiem pytanie dotyczyło wyjazdu na wypoczynek z rodziną

AKTYWNOŚĆ TOWARZYSKA

Trzy czwarte Polaków (74%, o 3 punkty procentowe więcej niż w roku 2016) urządziło w minionym roku przyjęcie dla przyjaciół lub znajomych, w tym prawie dwie trzecie (64%) więcej niż raz. Większą popularnością niż w poprzednim roku i – ogólnie rzecz biorąc – największą w historii naszych badań (czyli od 1987 roku), cieszyły się wyjścia do restauracji z rodziną lub znajomymi, które deklaruje siedmiu na dziesięciu badanych (71%, wzrost o 6 punktów w stosunku do roku 2016), a około dwóch trzecich (64%) wskazuje, że zdarzało im się to co najmniej kilka razy.

TABELA 3

Sytuacje, w których badani przynajmniej raz uczestniczyli w danym roku	Odsetki wskaźników dotyczących roku																											
	'87	'88	'89	'93	'94	'95	'96	'97	'98	'99	'00	'01	'02	'03	'04	'05	'06	'07	'08	'09	'10	'11	'12	'13	'14	'15	'16	'17
Urządzenie przyjęcia dla przyjaciół, znajomych	65	65	66	55	55	66	67	62	62	66	64	62	58	61	61	60	66	69	66	65	71	66	72	71	70	75	71	74
Pójście z rodziną lub przyjaciółmi* do restauracji	22	22	22	20	20	26	29	27	27	30	27	27	26	29	33	34	37	44	46	39	48	50	51	52	53	60	65	71

* Przed 2016 rokiem pytanie dotyczyło wyłącznie wyjść z rodziną

Powyższe aktywności są bardziej charakterystyczne dla ludzi młodych, lepiej wykształconych, dobrze sytuowanych oraz mieszkających w największych aglomeracjach.

WYJAZDY ZAGRANICZNE

W 2017 roku niemal jedna trzecia dorosłych (31%) wyjechała za granicę, przy czym ponad połowa z nich (16%) kilka razy. Co dwudziesty badany (5%) pracował w tym czasie poza krajem. Od roku 2007 przynajmniej jedna czwarta Polaków deklaruje pobyty za granicą. Wyjazdy zagraniczne są relatywnie częstsze wśród osób najlepiej wykształconych, mieszkańców największych miast i deklarujących najwyższe dochody. Spośród wszystkich analizowanych grup społeczno-zawodowych najczęściej poza krajem pracowali robotnicy niewykwalifikowani, rolnicy, uczniowie i studenci, a także określający się obecnie jako bezrobotni.

TABELA 4

Sytuacje, w których badani przynajmniej raz uczestniczyli w danym roku	Odsetki wskazań dotyczących roku																								
	'93	'94	'95	'96	'97	'98	'99	'00	'01	'02	'03	'04	'05	'06	'07	'08	'09	'10	'11	'12	'13	'14	'15	'16	'17
Byli za granicą	13	11	14	18	18	17	18	19	21	18	21	19	21	22	26	30	26	25	31	29	31	30	33	30	31
Pracowali za granicą	-	-	-	3	3	4	4	3	4	3	5	4	7	6	7	8	5	4	6	7	7	8	7	5	5

FINANSE

Do atrakcyjnego i nieplanowanego zakupu w minionym roku przyznaje się ponad połowa badanych (57%, o 2 punkty procentowe więcej niż w 2016 roku), czyli najwięcej w ciągu ostatnich ponad dwudziestu lat.

Udział w grach liczbowych Totalizatora Sportowego w 2017 roku deklaruje ponad dwie piąte dorosłych Polaków (45%), a około jednej dziesiątej (11%) grało wielokrotnie.

Blisko co piąty ankietowany (17%) zadłużył się w ubiegłym roku banku lub innej instytucji finansowej, a nieco mniej badanych (13%) pożyczło pieniądze od znajomych, przy czym większość z nich (10%) zrobiła to więcej niż raz. Skala zaciągania pożyczek jest obecnie najniższa, odkąd monitorujemy te kwestie (od 2006 roku w przypadku ich zaciągania w instytucjach finansowych i 1987 roku, jeśli chodzi o pożyczanie pieniędzy od znajomych).

TABELA 5

Sytuacje, w których badani przynajmniej raz uczestniczyli w danym roku	Odsetki wskazań dotyczących roku																											
	'87	'88	'89	'93	'94	'95	'96	'97	'98	'99	'00	'01	'02	'03	'04	'05	'06	'07	'08	'09	'10	'11	'12	'13	'14	'15	'16	'17
Kupno czegoś atrakcyjnego, nieplanowanego	-	-	-	-	-	-	41	39	34	44	38	42	34	42	38	42	47	50	52	48	51	52	51	53	54	55	55	57
Gra w gry liczbowe Totalizatora Sportowego*	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	42	46	52	45	39	45	47	43	38	43	44	45
Zaciągnięcie kredytu lub pożyczki w instytucji finansowej	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	29	28	23	24	23	23	23	20	19	17	17
Pożyczenie pieniędzy od znajomych	48	50	40	39	36	34	30	32	33	35	32	36	33	27	36	27	29	22	27	22	23	23	23	22	22	17	14	13

* Do roku 2010 używano potocznej nazwy „totolotek”

Spontanicznym zakupom sprzyjają wysokie dochody i zadowolenie z własnej sytuacji materialnej. Z kolei częściej niż przeciętnie zadłużają się respondenci źle sytuowani, z gospodarstw domowych o dochodach nieprzekraczających 649 zł na osobę, przy czym od znajomych częściej pożyczają najmłodszy, a w instytucjach finansowych zadłużają się głównie ankietowani mający od 35 do 44 lat.

DOBROCZYNNOŚĆ

W minionym roku Polacy w większym stopniu niż w poprzednich jedenastu latach angażowali się w różne formy działalności dobroczynnej: najczęściej przekazując pieniądze (71%, wzrost o 7 punktów procentowych w stosunku do roku 2016), udzielając pomocy rzeczowej (62%, wzrost o 3 punkty), rzadziej przeznaczając na tego typu cele własną pracę (25%, wzrost o 5 punktów) lub pracując jako wolontariusze (8%, wzrost o 2 punkty).

TABELA 6

Sytuacje, w których badani przynajmniej raz uczestniczyli w danym roku	Odsetki wskazań dotyczących roku											
	'06	'07	'08	'09	'10	'11	'12	'13	'14	'15	'16	'17
Przekazanie pieniędzy na cele dobroczynne	49	43	54	49	62	62	60	64	64	64	64	71
Przekazanie rzeczy, np. ubrań, książek, na cele dobroczynne	45	44	40	37	46	45	52	57	56	58	59	62
Przeznaczenie własnej pracy, usług na cele dobroczynne	18	19	15	12	16	15	17	17	22	16	20	25
Praca w charakterze wolontariusza	4	5	5	6	6	5	5	5	8	6	6	8

Przekazywaniu pieniędzy na cele charytatywne sprzyja wyższe wykształcenie i uzyskiwanie dochodów wynoszących co najmniej 2000 zł na osobę w gospodarstwie domowym, a także duże zaangażowanie w praktyki religijne. O przeznaczaniu własnej pracy na cele dobroczynne częściej niż inni mówią przedstawiciele kadry kierowniczej i specjaliści, robotnicy niewykwalifikowani oraz rolnicy. Z kolei w wolontariat najczęściej angażują się najmłodszy ankietowani, uczniowie i studenci, a także respondenci uczestniczący w praktykach religijnych kilka razy w tygodniu.

PROTESTY

W strajku lub demonstracji uczestniczyło w minionym roku 7% dorosłych Polaków. Można zauważyć, że tę aktywność obywatelską podejmowało w ostatnich dwóch latach najwięcej osób od 1989 roku. Częściej niż przeciętnie protestowali mieszkańcy dużych miast, mający wyższe wykształcenie, przedstawiciele kadry kierowniczej i specjaliści, prywatni przedsiębiorcy, ankietowani nieuczestniczący w praktykach religijnych oraz identyfikujący się z lewicą.

TABELA 7

Sytuacje, w których badani przynajmniej raz uczestniczyli w danym roku

	Odsetki wskazań dotyczących roku																											
	'87	'88	'89	'93	'94	'95	'96	'97	'98	'99	'00	'01	'02	'03	'04	'05	'06	'07	'08	'09	'10	'11	'12	'13	'14	'15	'16	'17
Udział w strajku lub demonstracji	5	8	2	3	2	1	3	2	2	4	2	1	1	2	2	2	1	3	3	2	1	2	1	3	3	4	6	7

Wiele aktywności i doświadczeń, o które pytaliśmy, było w 2017 roku udziałem większej części Polaków – nie tylko niż w roku 2016, ale niejednokrotnie również największej w historii naszych badań. Wzrosło uczestnictwo w kulturze i imprezach sportowych oraz czytelnictwo książek. Więcej osób niż kiedykolwiek wcześniej wyjeżdżało na wypoczynek i angażowało się w aktywności towarzyskie, szczególnie wychodzenie do restauracji. Wydaje się, że może to wynikać z poprawy sytuacji finansowej Polaków, co dodatkowo potwierdzałyby z jednej strony wzrost skali dobroczynności, zwłaszcza przeznaczania pieniędzy i własnej pracy na tego typu cele, a także największy z dotychczas zarejestrowanych odsetek badanych, których w minionym roku stać było na dokonanie spontanicznego, nieplanowanego zakupu, a z drugiej strony rekordowo niski odsetek pożyczających pieniądze od znajomych.

Opracował

Michał Feliksiak